

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
BANJALUKA
Broj: 73 0 P 013847 15 Rev
Dana, 21.04.2017. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Biljane Tomić, kao predsjednika vijeća, Violande Šubarić i Senada Tice, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice B.K. iz B., ..., koju zastupa punomoćnik (srodnik) M.K. iz B., protiv tuženih Republike Srpske, koju zastupa Pravobranilaštvo Republike Srpske i D.K., sudije Osnovnog suda u Banjaluci, radi utvrđivanja postojanja diskriminacije i naknade štete, vrijednost spora 40.000,00 KM, odlučujući o reviziji tužiteljice izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 73 0 P 013847 13 Gž od 15.05.2015. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 21.04.2017. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Kotor Varošu broj 73 0 P 013847 12 P od 15.05.2013. godine odbijen je tužbeni zahtjev za utvrđenje da je donošenjem rješenja Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 035041 06 P od 9.9.2009. godine, kojim je predmetni sudija D.K. odbacila tužbu (pogrešno: odbacila tužbeni zahtjev) tužiteljice B.K., primjenom odredbi članova 293. i 295. Zakona o parničnom postupku, tužiteljica bila izložena diskriminaciji i nefizičkom zlostavljanju od strane suda i predmetnog sudije, po osnovu njenih ličnih svojstava, intelektualne sposobnosti i duševnog zdravlja, čime je tužiteljici mimo ovlaštenja utvrđenih zakonom onemogućeno ostvarivanje prava na zaposlenje pod jednakim uslovima u Preduzeće za poštanski saobraćaj RS a.d. B. i kod bilo kog poslodavca u budućnosti i tužiteljici nanesena nematerijalna šteta po osnovu duševnih bolova zbog povrede ugleda, časti i umanjenja životne aktivnosti i straha i materijalna šteta zbog izgubljene zarade; kao i zahtjev da se obaveže tužena Republika Srpska da tužiteljici naknadi nematerijalnu štetu po osnovu duševnih bolova zbog povrede ugleda, časti i umanjenja živote aktivnosti u iznosu od 10.000,00 KM i po osnovu straha u iznosu od 10.000,00 KM, sve sa zakonskom zateznom kamatom od 09.09.2009. godine do isplate; te zahtjev da se obaveže tužena Republika Srpska da tužiteljici naknadi materijalnu štetu zbog diskriminacije, nefizičkog zlostavljanja i izgubljene zarade u visini prosječne plate u

Republici Srpskoj prema podacima Republičkog zavoda za RS od 03.02.2003. godine do dana presuđenja, uz obračun zakonske zatezne kamate od dana dospelosti svakog davanja tj. od desetog u mjesecu za prethodni mjesec do dana isplate i to: od 03.03. do 31.12.2003. godine iznos od po 379,00 KM mjesečno što ukupno iznosi 3.790,00 KM, od 01.01. do 31.12.2004. godine iznos od po 423,00 KM mjesečno što ukupno iznosi 5.076,00 KM, od 01.01. do 31.12.2005. godine iznos od po 465,00 KM mjesečno što ukupno iznosi 5.580,00 KM, od 01.01. do 31.12.2006. godine iznos od po 521,00 KM mjesečno što ukupno iznosi 6.252,00 KM, od 01.01. do 31.12.2007. godine iznos od po 585,00 KM mjesečno što ukupno iznosi 7.020,00 KM, od 01.01. do 31.12.2008. godine iznos od po 755,00 KM mjesečno što ukupno iznosi 9.060,00 KM, od 01.01. do 31.12.2009. godine iznos od po 788,00 KM mjesečno što ukupno iznosi 9.456,00 KM, od 01.01. do 31.12.2010. godine iznos od po 784,00 KM mjesečno što ukupno iznosi 9.408,00 KM, od 01.01. do 31.12.2011. godine iznos od po 809,00 KM mjesečno što ukupno iznosi 9.708,00 KM, od 01.01. do 31.12.2012. godine iznos od po 809,00 KM mjesečno što ukupno iznosi 9.708,00 KM i od 01.01.2013. godine do dana presuđenja iznos od po 811,00 KM mjesečno, kao i zahtjev da se obavežu tužene da snose sve parnične troškove, sa zakonskom zateznom kamatom 09.09.2009. godine. Obavezana je tužiteljica da tuženoj Republici Srpskoj nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 1.500,00 KM, u roku od 30 dana nakon dostavljanja kopije presude.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 73 0 P 013847 13 Gž od 15.05.2015. godine žalba tužiteljice je odbijena i potvrđena prvostepena presuda.

Blagovremeno izjavljenom revizijom tužiteljica pobija drugostepenu presudu iz svih razloga propisanih zakonom, s prijedlogom da se pobijana presuda preinači tako da se usvoji tužbeni zahtjev.

Odgovori na reviziju nisu podneseni.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužiteljice za utvrđenje da je donošenjem rješenja Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 035041 06 P od 09.09.2009. godine, kojim je sudija D.K. odbacila tužbu tužiteljice primjenom odredbi članova 293. i 295. Zakona o parničnom postupku, tužiteljica bila izložena diskriminaciji i nefizičkom zlostavljanju od strane suda i navedenog sudije, po osnovu njenih ličnih svojstava, intelektualne sposobnosti i duševnog zdravlja, čime je istoj, mimo ovlaštenja utvrđenih zakonom, onemogućeno ostvarivanje prava na zaposlenje pod jednakim uslovima u Preduzeću za poštanski saobraćaj RS, AD B. i kod bilo kog poslodavca u budućnosti i nanesena joj nematerijalna šteta po osnovu duševnih bolova i straha, zbog povrede ugleda, časti i umanjenja životne aktivnosti i materijalna šteta zbog izgubljene zarade, te zahtjev da joj tužena Republika Srpska nadoknadi nematerijalnu i materijalnu štetu po određenim vidovima i u određenim iznosima bliže označenim u izreci prvostepene presude, sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom.

Tokom postupka kod prvostepenog suda utvrđeno je slijedeće činjenično stanje: da je tužiteljica kod Osnovnog suda Banjaluka pokrenula parnični postupak protiv Preduzeća za ... RS, AD B. pod brojem 71 0 P 035041 06 P, radi zaštite svojih prava povrijeđenih prilikom pokušaja zasnivanja radnog odnosa kod tog preduzeća; da je presudom prvostepenog suda od 19.10.2005. godine, odbijen tužbeni zahtjev tužiteljice kao neosnovan, da je ta presuda je po njenoj žalbi, rješenjem Okružnog suda Banjaluka od 25.10.2006. godine ukinuta i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno suđenje; da je tužena D.K., postupajući kao sudija u navedenom predmetu, rješenjem od 29.05.2009. godine vratila tužbu tužiteljici na ispravku i dopunu, pa kako tužba nije ispravljena i dopunjena u skladu sa nalogom suda, ista je rješenjem od 09.09.2009. godine, odbacila tužbu tužiteljice; da je Okružni sud Banjaluka rješenjem od 31.03.2010. godine odbio žalbu tužiteljice izjavljenu protiv navedenog prvostepenog rješenja i isto potvrdio, te da je Ustavni sud Bosne i Hercegovine odlukom od 27.07.2010. godine odbacio apelaciju tužiteljice podnesenu protiv drugostepenog rješenja od 31.03.2010. godine; da iz medicinske dokumentacije, nalaza i mišljenja vještaka medicinske struke M.M., ne proizlazi da je tužiteljici prozrokovana nematerijalna i materijalna šteta radnjom ili propuštanjem tuženih.

Polazeći od naprijed navedenog činjeničnog utvrđenja, prvostepeni sud je zaključio da je tužba u predmetnoj pravnoj stvari podnesena blagovremeno, te imajući u vidu činjenicu da se u parnicama za utvrđenje diskriminacije odstupaju od pravila o teretu dokazivanja i da tužiteljica nije učinila vjerovatnim da je diskriminisana, odnosno da je tužiteljica u navedenom parničnom postupku stavljena u nepovoljniji položaj jer je sporno rješenje doneseno u skladu sa odredbama Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP), odnosno odredbama koje propisuju način postupanja suda u slučaju nepotpune i neuredne tužbe, koje je potvrđeno i od drugostepenog suda, a zakonitost tog rješenja nije dovedena u pitanje ni u postupku po apelaciji pred Ustavnim sudom BiH, nalazeći da je tužena D.K., kao sudija, postupala u skladu sa zakonom, te da se u rješenju o odbacivanju tužbe tužiteljice na osnovu odredbi članova 293. i 295. ZPP i ne spominje njena poslovna i parnična sposobnost. Zahtjev tužiteljice za naknadu nematerijalne i materijalne štete odbijen je uz obrazloženje da nije dokazala da joj je radnjom ili propuštanjem tužene D.K. prouzrokovana šteta, odnosno da postoji uzročna veza između takve radnje ili propuštanja i nastale štete, koja je preduzimala radnje i donosila odluke u skladu sa odredbama ZPP, te da nisu ispunjene pretpostavke koje se odnose na štetnu radnju, protivpravnost i uzročnu vezu između štetne radnje i štete, te da ova tužena nije odgovorna za naknadu predmetne štete. Zahtjev za naknadu štete odbijen je pozivom na odredbe članova 172. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 29/78, 39/85 i 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 – u daljem tekstu: ZOO), 89. i 68. Zakona o sudovima Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 37/12 i 44/15; u daljem tekstu: ZS), odnosno člana 65. ranije važećeg Zakona o sudovima Republike Srpske i člana 13. stav 4. Zakona o zabrani diskriminacije („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 59/09 i 66/16, u daljem tekstu: ZZD).

Odlučujući o žalbi tužiteljice, izjavljenoj protiv prvostepene presude, drugostepeni sud je našao da je na pravilno utvrđeno činjenično stanje prvostepeni sud pravilno primjenio materijalno pravo, pa je slijedom toga žalbu odbio i potvrdio prvostepenu presudu.

Osporena presuda je pravilna i zakonita.

Odredbom člana 2. ZZD je propisano da će se diskriminacijom u smislu ovog zakona smatrati svako različito postupanje, uključujući svako isključivanje, ograničavanje ili davanje prednosti utemeljeno na stvarnim ili pretpostavljenim osnovana prema bilo kojem licu ili grupi lica na osnovu njihove rase, boje kože, jezika, vjere, etničke pripadnosti, nacionalnog ili socijalnog porijekla, veze sa nacionalnom manjinom, političkog ili drugog uvjerenja, imovnog stanja, članstva u sindikatu ili drugom udruženju, obrazovanja, društvenog položaja i spola, spolnog izražavanja ili orijentacije, kao i svaka druga okolnost koja ima za svrhu ili posljedicu da bilo kojem licu onemogućiti ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje na ravnopravnoj osnovi, prava i sloboda u svim oblastima javnog života (stav 1).

Prema odredbi člana 3. istog zakona neposredna diskriminacija je svako različito postupanje po osnovama određenim članom 2. ovog zakona, odnosno svako djelovanje ili propuštanje djelovanja kada je neko lice ili grupa lica dovedena ili je bila ili bi mogla biti dovedena u nepovoljniji položaj za razliku od nekog drugog lica ili grupe lica u sličnim situacijama (stav 1.). Posredna diskriminacija podrazumijeva svaku situaciju u kojoj, naizgled neutralna odredba, kriteriji ili praksa, ima ili bi imala učinak dovođenja nekog lica ili grupe lica u nepovoljan ili manje povoljan položaj u odnosu na druga lica (stav 2.).

Prema odredbi člana 6. ZZD ovaj zakon se primjenjuje i na postupanje svih javnih tijela na nivou države, entiteta, kantona i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, opštinskih institucija i tijela, te pravnih lica s javnim ovlaštenjima, kao i na postupanje svih fizičkih i pravnih lica, u svim a posebno u oblastima, između ostalih, prema tački f) toga člana, na postupanje pravosuđa i uprave, tako da konkretno sva lica treba da budu jednaka pred sudovima i tribunalima.

Odredbom člana 12. stav 1. ZZD propisano je da je lice ili grupa lica koja su izložena bilo kojem obliku diskriminacije, prema odredbama ovog zakona, ovlašteni da podnesu tužbu i traže, da je tuženi povrijedio tužiteljevo pravo na jednako postupanje, odnosno da radnju koju je preduzeo ili propustio može neposredno dovesti do povrede prava na jednako postupanje, tzv. tužbu za utvrđenje diskriminacije (tačka a) i da mu se nadoknadi materijalna i nematerijalna šteta uzrokovana povredom prava zaštićenih ovim zakonom, odnosno tužbu za naknadu štete (tačka c), a odredbom člana 13. stav 4. istog zakona da je rok za podnošenje tužbe, iz naprijed navedenog člana, tri mjeseca od dana saznanja o učinjenoj povredi prava, a najduže jednu godinu od dana učinjena povrede.

U konkretnom slučaju iz utvrđenog činjeničnog stanja proizlazi da je postupajući sudija D.K. u predmetu Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 035041 06 P (jedna od tuženih u ovoj parnici) dana 09.09.2009. godine donijela rješenje o odbacivanju tužbe

tužiteljice i da time nije izvršena diskriminacija tužiteljice, u smislu prethodnih odredbi ZZD iz razloga što je prema stanju tog spisa, u postupku po tužbi tužiteljice, presuda prvostepenog suda od 19.10.2005. godine, ukinuta po žalbi tužiteljice od strane drugostepenog suda upravo zbog nerazumljivosti tužbe (član 336. ZPP) i nesaglasnosti između tužbenog zahtjeva i činjenica na kojima je zasnovan zahtjev, zbog čega je naloženo prvostepenom sudu da u ponovnom postupku otkloni ukazani nedostatak, da bi se po tužbi moglo postupati. Nakon toga prvostepeni sud je rješenjem od 30.03.2007. i rješenjem na pripremnom ročištu od 29.05.2009. godine pozvao tužiteljicu da otkloni navedene nedostatke, uz konkretno navođenje šta treba ispraviti i dopuniti, između ostalog, tako da tužbom mora obuhvatiti sve kandidate koji su po spornom konkursu zasnovali radni odnos kod preduzeća koje je bilo jedno od tuženih u toj parnici i da ne može "izabrati" kandidate čije poništenje ugovora o radu traži. Pomenutim rješenjima tužiteljica je u skladu sa zakonom bila upozorena i na posljedice propuštanja u slučaju nepostupanja po istim, pa kako tužiteljica nije postupila po rješenjima suda i nije otklonila ukazane nedostatke, što ona tokom ove parnice i u reviziji ne spori, prvostepeni sud je tužbu tužiteljice odbacio rješenjem od 09.09.2009. godine zbog nemogućnosti daljeg postupanja po istoj i to rješenje je potvrdio drugostepeni sud rješenjem od 31.03.2010. godine.

Iz stanja spisa u predmetu Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 035041 06 P i obrazloženja rješenja donesenog 09.09.2009. godine proizlazi da se pozivanje na odredbe članova 293. i 295. ZPP odnosilo na tuženu stranu u toj parnici, a ne na tužiteljicu, kako je to ona tvrdila u ovoj parnici, počev od tužbe i tokom postupka, navodeći to kao osnov za njenu diskriminaciju u toj parnici u postupanju pravosuđa, a što neosnovano ponavlja i u reviziji. Kod takvog stanja stvari nesumnjivo je da Osnovni sud u Banjaluci u predmetu broj 71 0 P 035041 06 P u obrazloženju rješenja od 09.09.2009. godine nije pominjao parničnu i poslovnu sposobnost tužiteljice, niti njena lična svojstva, intelektualnu sposobnost i duševno zdravlje, kako to ona tvrdi u ovoj parnici, navodeći ovu činjenicu kao osnov za utvrđenje njene diskriminacije nefizičkim zlostavljanjem od strane suda i navedenog sudije, po navedenim osnovama, mimo ovlaštenja utvrđenih zakonom, te kao način onemogućavanja ostvarivanja njenog prava na zaposlenje pod jednakim uslovima u Preduzeću za ... RS, AD B. i kod bilo kog poslodavca u budućnosti i nanošenja nematerijalne i materijalne štete, koju je zahtijevala u ovoj parnici.

Imajući u vidu navedeno, nižestepeni sudovi su u osporenim odlukama pravilno zaključili da je tužiteljica u ovoj parnici podnijela tužbu za zaštitu od diskriminacije, te se pravilno pozvali na odredbe članova 2. i 3. ZZD koje definišu diskriminaciju i njene oblike. Riječ je o tužbi iz odredbe člana 12. stav 1. tačka a) i c), u vezi sa odredbom člana 6. tačka f) ZZD, za koju su nižestepeni sudovi pravilno zaključili da je blagovremena (član 13. stav 4. ZZD), budući da je zahtijevala utvrđenje diskriminacije izvršene donošenjem sudskog rješenja od 09.09.2009., tužbom koju je sudu podnijela 22.09.2009. godine.

Kako, prema naprijed navedenom, iz sadržaja rješenja Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 035041 06 P od 09.09.2009. godine, proizlazi da je tim rješenjem odbačena tužba tužiteljice, a nije utvrđeno, kako se tvrdilo tokom ovog postupka i ponavlja u reviziji, da tužiteljica nema poslovnu i parničnu sposobnost, već iz razloga što ista nije postupila po rješenjima istog suda od 30.03.2007. i 29.05.2009. godine, te nije ispravila i uredila

tužbu na način kako joj je naloženo tim rješenjima, tako da podnesena tužba u toj parnici prema ocjeni prvostepenog suda, nije bila podobna za dalje postupanje, prvenstveno zbog propusta u pravilnom označavanju tuženih, kao jedinstvenih suparničara, pravilno su nižestepeni sudovi zaključili da je neosnovan tužbeni zahtjev tužiteljice za utvrđenje diskriminacije iz odredbe člana 12. stav 1. tačka a), u vezi sa odredbom člana 6. tačka f) ZZD.

Stoga su neosnovani svi revizioni prigovori kojima se zakonitost pobijane presude, u dijelu kojim je odlučeno o zahtjevu tužiteljice za utvrđenje diskriminacije, osporava tvrdnjama da je rješenjem suda od 09.09.2009. godine utvrđeno da tužiteljica nema poslovnu i parničnu sposobnost i da je time diskriminirana, jer je to u suprotnosti sa stanjem spisa Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 035041 06 P i odlukama donesenim u njemu, a slijedom toga i revizioni prigovor da je donošenjem pobijane odluke o odbijanju tužbenog zahtjeva u tom dijelu pogrešno primijenjeno materijalno pravo.

Budući da je pravilna odluka drugostepenog suda da tužiteljici donošenjem sudskog rješenja od 09.09.2009. godine nisu povrijeđena prava zaštićena ZZD, tužbeni zahtjev tužiteljice za naknadu nematerijalne i materijalne štete pravilno je odbijen iz razloga što za dosuđenje tih naknada nije ostvaren zakonski uslov propisan odredbom člana 12. tačka c) ZZD.

Slijedom toga neosnovani su svi revizioni prigovori koji osporavaju pravilnost drugostepene odluke u dijelu kojim je odbijen zahtjev tužiteljice za naknadu nematerijalne i materijalne štete.

Radi iznesenog, reviziju tužiteljice je valjalo odbiti kao neosnovanu, na osnovu odredbe člana 248., u vezi sa članom 241. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 58/03 do 61/13).

Predsjednik vijeća
Biljana Tomić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podraščić